

تأثیر کیفیت زندگی بر احساس امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: شهروندان بالای ۱۸ سال کلان شهر تهران^۱)

فرزاد درویشی^۲، رضاعلی محسنی^۳، اصغر مهاجری^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۴/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۸/۰۳

از صفحه ۸۱ تا ۱۱۰

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی

سال نهم، شماره سی و پنجم، پاییز ۱۴۰۰

چکیده

از جمله شاخصه‌های مهم امنیت اجتماعی در هر جامعه‌ای وجود میزان قابل قبولی از کیفیت زندگی شهری برای کلیه شهروندان است که در پرتو آن بتوانند به فعالیت‌های روزمره‌شان بپردازند. این پژوهش به بررسی تأثیر کیفیت زندگی بر احساس امنیت در کلان‌شهر تهران می‌پردازد. پژوهش حاضر از نوع کمی است. داده‌ها از طریق پیمایش به دست آمد. برای گردآوری اطلاعات از ابزار پرسش‌نامه محقق ساخته استفاده شد. شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای متناسب با حجم نمونه اجرا شد. جامعه آماری شامل کلیه شهروندان (۱۸) سال به بالای شهر تهران است که نمونه آماری آن بر اساس فرمول کوکران به تعداد (۶۰۵) نفر به دست آمد. داده‌های حاصل از توزیع و گردآوری پرسش‌نامه‌ها در نرم‌افزار «اس‌پی‌اس‌اس»^۵ وارد شد و با استفاده از آماره‌های توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد از شش شاخص کیفیت زندگی، سه شاخص مشارکت اجتماعی با میزان بتای (۰/۳۶۳)، احساس برابری جنسیتی با میزان بتای برابر با (۰/۳۵۳) و همچنین سلامت جسمانی با میزان بتای برابر با (۰/۱۳۸) بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته یعنی احساس امنیت اجتماعی در کلان‌شهر تهران دارند.

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که با تجربه سطح بهتری از کیفیت زندگی، میزان احساس امنیت اجتماعی در سطح جامعه نیز افزایش می‌یابد. در نتیجه سنجش و تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی، نیازمند هدف‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های مرتبط با احساس امنیت اجتماعی در جامعه هدف است.

کلیدواژه‌ها: کیفیت زندگی، مدل‌سازی، شهر زاهدان.

۱- این پژوهش مستخرج از پایان‌نامه دکتری با عنوان «تبیین جامعه‌شناختی رابطه توسعه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: کلان‌شهر تهران)» از دانشگاه تهران مرکزی در سال ۱۳۹۸ است.

۲- گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

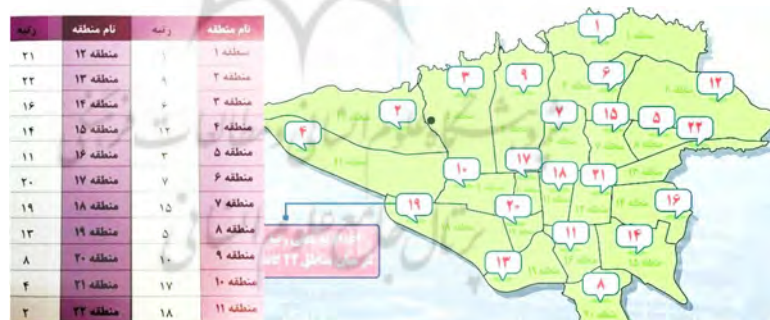
۳- گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، (نویسنده مسئول)، mohseni.net14@gmail.com

۴- گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

بیان مسئله

مقوله امنیت از دیرباز به عنوان حق بنیادین و پیش‌نیاز بقاء و ارتقای رفاه و سلامت جامعه مورد توجه بوده است، به طوری که رابطه مستقیمی با کیفیت زندگی بشر در هر عصری دارد (مرادی، ۱۳۹۶، ص ۱۴). بر این مبنا، فقدان و یا اختلال در آن، پیامدها و بازتاب‌های نگران‌کننده و خطرناکی برای افراد جامعه به دنبال دارد (ترابی و گودرزی، ۱۳۹۳، ص ۳۲). مفهوم امنیت تحول یافته و دارای ابعاد تازه‌ای شده است به گونه‌ای که امنیت را در توسعه و نه در اسلحه سراغ می‌گیرند (رضوی، ساعی، ۱۳۹۰، ص ۹۵). در این زمینه «جان‌لاک» با رویکردی فراگیرتر می‌گوید: «مقصود از صلح و امنیت تنها آن نیست که زنده بمانیم بلکه منظور دستیابی به رفاه، آسایش و ایجاد زندگی بهتر مشخص است که حق طبیعی ماست» (موذن جامی، ۱۳۷۸، ص ۵۶). شاید تا چند دهه اخیر متفکران اجتماعی بین امنیت و احساس آن چندان تفاوتی قائل نبودند ولی به واسطه تغییر و تحولاتی که پس از جنگ جهانی دوم بر جوامع حاکم شد، مشخص شد که بعد ذهنی امنیت (احساس امنیت) اهمیت غیرقابل انکاری پیدا کرده است؛ چراکه «این احساس ناشی از تجربه‌های عینی و اکتسابی افراد از شرایط و اوضاع پیرامونی آن است و فقط به شاخص‌های امنیت قابل تقلیل نیست» (دلاور، ۱۳۸۷، ص ۵). احساس امنیت پدیده‌ای روان‌شناختی-اجتماعی است و ناشی از تجربه‌های مستقیم و غیرمستقیم افراد از شرایط و اوضاع محیط پیرامونی است و افراد مختلف به صورت‌های گوناگون آن را تجربه می‌کنند (بیات، ۱۳۸۷، ص ۴). در سال‌های اخیر به واسطه نقشی که کیفیت زندگی در سلامت فردی و اجتماعی دارد، از اهمیت بسزایی در پژوهش‌های اجتماعی برخوردار شده است. از آنجایی که همه تلاش‌های انسان‌ها در راستای ارتقای کیفیت زندگی و کسب رضایت همه‌جانبه از آن به عنوان محوری‌ترین مسئله در امر توسعه جوامع تعریف می‌شود؛ بنابراین شناخت مسائلی که می‌تواند کیفیت زندگی و سلامت افراد را تحت تأثیر خود قرار دهند، دارای اهمیت مضاعف است. از این رو شناخت عوامل تهدیدکننده این مهم مورد توجه اندیشمندان حوزه‌های مدیریت و جامعه‌شناسی است که این عوامل

تهدیدکننده جغرافیای زندگی در شهرها را، کاهش کیفیت زندگی محله‌ها، افزایش میزان جرم و افزایش حس ناامنی در میان ساکنان می‌دانند (تیلور^۱، ۲۰۰۲، ص ۵۹). بر این اساس، رشد شهرنشینی کلان‌شهر تهران نیز به سبب مهاجرت و بیکاری در شهرهای دیگر تسریع پیدا کرد و مشکلات اجتماعی، اقتصادی و محیطی فراوانی را به وجود آورده است. همین امر شاخص‌های کیفیت زندگی را کاهش داده است. در این رهگذر، موضوع احساس امنیت در شهر تهران نیز دارای دامنه گسترده‌تری است و مناطق مختلف تهران به تفکیک با یکدیگر متفاوت هستند و بر اساس آخرین پیمایش رصد احساس امنیت در تهران که یافته‌های آن در قالب «اطلس کیفیت زندگی شهر تهران» به‌تازگی از سوی شهرداری تهران منتشر شده است، (۴۵) هزار پرسش‌نامه بین ساکنان مناطق (۲۲) گانه شهر تهران تقسیم شده و نتایج داده‌ها نشان داده میانگین احساس امنیت در محله‌های شهر تهران (۵۳) از (۱۰۰) است و در بین مناطق (۲۲) گانه، منطقه یک پایتخت در صدر مناطقی قرار دارد که احساس امنیت در آن‌ها بیشتر است و سپس مناطق (۲۲) و (۵) در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند و مناطق (۱۲)، (۱۳) و (۱۷) نیز در رده آخر قرار دارند. در مجموع از (۳۳۵) محله بررسی شده، نمره (۱۳۸) محله در شاخص احساس امنیت محله‌ای، بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده است.

شکل شماره (۱). رتبه کیفیت زندگی در مناطق (۲۲) گانه شهر تهران؛ منبع: معاونت اجتماعی شهرداری تهران.

بر اساس مطالب فوق و وجود بنیادهای نظری و تجربی درباره پیوند بین کیفیت زندگی شهری بر احساس امنیت اجتماعی در کلان‌شهر تهران در سال (۱۳۹۹-۱۴۰۰)، این پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش است که تأثیر کیفیت زندگی بر احساس امنیت اجتماعی در مناطق (۲۲) گانه شهر تهران چگونه است؟

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های متعددی در زمینه ارزیابی کیفیت زندگی با شاخص‌ها و نگرش‌های متنوعی از احساس امنیت به انجام رسیده است که از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

محمدی و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی سطح رضایت از کیفیت زندگی بر احساس امنیت اجتماعی در شهر اصلاندوز پرداختند. آن‌ها معتقدند که دو موضوع کیفیت زندگی و امنیت اجتماعی با یکدیگر در ارتباط هستند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که بین ابعاد مختلف کیفیت زندگی و شاخص کلی امنیت اجتماعی ساکنان ارتباط معناداری وجود دارد.

جانجانی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با هدف بررسی رابطه امنیت اجتماعی با کیفیت زندگی و شادکامی زنان که به روش همبستگی و یک نمونه (۳۸۴) نفری انجام شد، نشان دادند که بین امنیت اجتماعی با کیفیت زندگی و شادکامی، ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد و بهبود امنیت اجتماعی، ارتقای کیفیت زندگی را در پی خواهد داشت.

حسین‌زاده و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با هدف بررسی رابطه بین احساس امنیت اجتماعی-اقتصادی، پایگاه اجتماعی-اقتصادی با کیفیت زندگی افراد با حجم (۳۸۵) نفر از میان شهروندان اهواز به این نتایج رسیدند که احساس امنیت اجتماعی-اقتصادی و پایگاه اجتماعی-اقتصادی بر کیفیت زندگی افراد در شهر اهواز تأثیر مثبتی دارد.

غفاری و اونق (۱۳۸۵) در پژوهشی که انجام داده‌اند رابطه میان سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی را بررسی کرده‌اند. شاخص‌هایی که آنان برای کیفیت زندگی مورداستفاده قرار داده‌اند، شامل وضعیت سلامت و تغذیه، وضعیت آموزش، گذران اوقات فراغت، کیفیت مادی، کیفیت محیطی و بهزیستی روانی بوده است. برای سنجش سرمایه اجتماعی نیز از شاخص‌های اعتماد اجتماعی، ارتباطات، بده بستان، امنیت محلی و کیفیت دسترسی به خدمات عمومی استفاده شده است.

«پاودووی»^۱ به تبیین رابطه احساس ناامنی و کیفیت زندگی می‌پردازد و دو هدف عمده را دنبال می‌کند. اول اینکه نشان دهد بین احساس ناامنی و سطح کیفی زندگی شهروندان رابطه وجود دارد و دوم اینکه تجربه و وقوع جرم و جنایت برای دیگران در یک ناحیه مشخص، بر کیفیت زندگی افراد تأثیر منفی می‌گذارد. برای دستیابی به اهداف پژوهش از داده‌های موجود استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، بین وقوع جرم و احساس ناامنی و کیفیت زندگی افراد، رابطه منفی وجود دارد. همچنین افرادی که در محله‌های با آمار جرم بالا زندگی می‌کنند، احساس امنیت اجتماعی کمتری نسبت به افرادی که در محله‌های با وقوع جرم پایین‌تر زندگی می‌کنند، دارند. نمونه‌ای از مکانی که کیفیت زندگی در آنجا به بهترین شکل وجود دارد، منطقه «راتلند» در کشور بریتانیا است. از مهم‌ترین دلایلی که نشان از کیفیت زندگی بالا در این منطقه است، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد. سلامتی و بهداشت بیش از (۹۶) درصد ساکنان، خوب و نسبتاً خوب گزارش شده است. نرخ اشتغال بالاست؛ هر (۴) نفر از (۵) نفر در (۱۶ تا ۶۴) سالگی شاغل هستند. ساکنان در امنیت نسبی با یکی از پایین‌ترین نرخ جرم و جنایت در این کشور زندگی می‌کنند (پاودووی، ۲۰۰۵، ص ۵۳۸).

سومین پیمایش کیفیت زندگی در اروپا^۲ در سال (۲۰۱۲) میلادی، تحولات کیفیت زندگی در اروپا را نشان می‌دهد؛ نسبت به پیمایش سال (۲۰۰۷)

1- Powdthavee

2- rd European Quality of Life Survey

خوشبینی عمومی کمتر شده است، این کاهش به برداشت‌های منفی از اعتماد به دولت و وضعیت اقتصادی مرتبط است. ترس‌هایی که ناامنی درآمد را افزایش می‌دهد، در میان مردم با درآمد پایین و به‌خصوص در میان افراد مسن که بیش از (۵۰) سال دارند، شایع‌تر بود. امنیت در شکل‌های مختلف آن مالی، شخصی و اشتغال، عنصری اساسی در جامعه است که مردم را قادر به رشد و شکوفایی می‌کند (ایروفاوند^۱، ۲۰۱۲، ص ۱۵).

در یک جمع‌بندی می‌توان گفت پژوهشگران بیشتر به بررسی شاخص‌های کیفیت زندگی و عوامل مختلف تأثیرگذار بر احساس امنیت اجتماعی مانند عوامل اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و انتظامی پرداخته‌اند و کمتر به این وضعیت در زمان اپیدمی جهانی ویروس کرونا توجه شده است. از طرفی نگارندگان در این پژوهش شاخص‌های از متغیر کیفیت زندگی را بررسی کرده‌اند که سطح زندگی شهروندان به شدت تحت تأثیر عوامل عینی و ذهنی کیفیت زندگی قرار گرفته است؛ و از طرفی دیگر این پژوهش با گشودن دریچه جدید در نگاه به تأثیر کیفیت زندگی شهری بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان در بازه زمانی مرتبط با موضوع در جغرافیای کلان‌شهر تهران می‌تواند به سطح شناخت و آگاهی مخاطبین نسبت به این واقعیت اجتماعی در برهه زمانی ذکرشده بیفزاید.

مبانی نظری

امنیت^۲، امنیت اجتماعی^۳، احساس امنیت اجتماعی^۴ و امنیت قضایی^۵ معنای لغوی «امنیت» رهایی از تشویش، اضطراب، ترس (نصری، ۱۳۹۰، ص ۳۴). از نگاه «جان‌نی‌مورز»^۶ امنیت یعنی رهایی نسبی از تهدیدات زیان‌بخش این تهدیدها می‌تواند هم شامل ارزش‌های عینی مانند جان انسان و شامل ارزش‌های ذهنی مانند هویت باشد. امنیت اجتماعی بر اساس حفظ جان،

^۱ - Eurofound

^۲ - security

^۳ - Social security

^۴ - Social security sense

^۵ - Judicial security

^۶ - John e.morrz

مال، آبرو و حیثیت افراد جامعه استوار است و در صورتی که این محورها، خدشه دار شوند، امنیت اجتماعی متزلزل خواهد شد. امنیت اجتماعی، عبارت از حفظ و تقویت پیوندهای متقابل میان افراد و گروه‌های اجتماعی به‌دوراز هرگونه اختلال است (نوبدینیا، ۱۳۸۵، ص ۴۴). امنیت در دو سطح عینی و ذهنی قابل بررسی است. بدین ترتیب جنبه ذهنی آن احساس امنیت است که مفهومی چندوجهی با ابعاد گوناگون دارد؛ زیرا احساس امنیت به جنبه ذهنی و روانی امنیت اشاره دارد. به عبارت دیگر امنیت روانی وضعیتی است که فرد یا جامعه، از احساس اطمینان، اعتماد و آرامش برخوردار است و از احساس دلهره، اضطراب و ترس رها می‌شود. آنچه این وضعیت را به وجود می‌آورد، توقع و انتظار فرد در برآورده شدن و به کمال رساندن نیازهای فعلی و آینده خود و همچنین قالب پیش‌بینی کردن نیازها و راه برآورده شدن آن‌ها و نیز معین کردن تهدیدها و شیوه کنترل آن‌ها است (لرنی، ۱۳۸۳، ص ۱۴۲). «بوزان» به‌عنوان یکی از پایه‌گذاران مکتب کپنهاک بر این باور است که «احساس ایمنی ذهنی یا اعتماد به دانستنی‌های فشرده، به‌هیچ‌روی به‌منزله وجود امنیت واقعی یا درستی دریافت‌های شخصی نیست» (بوزان، ۱۳۷۸ ص ۸۶). بر این اساس درمی‌یابیم که امنیت هم یک احساس است و هم یک واقعیت و این دو یکی نیستند. «اسچنیز» (۲۰۰۸) تا آنجا پیش می‌رود که بهتر بود دو اصطلاح متفاوت برای آن بکار می‌بردیم. بسیاری از جامعه‌شناسان ضمن درک و تأیید اهمیت امنیت اجتماعی در سطح عینی، احساس امنیت اجتماعی را مهم‌تر و ضروری‌تر از وجود امنیت توصیف می‌کنند (اسدیپور، مسرور علی‌نوده‌ی، ۱۳۹۹، صص ۹۹-۱۰۰). از این‌رو، مفهوم احساس امنیت شهروندان، به‌عنوان عنصر کلیدی در دستیابی به اهداف پیش‌بینی‌شده، از اهمیت بسزایی برخوردار بوده و همیشه توجه جامعه‌شناسان و جرم‌شناسان را در پی داشته است؛ چراکه احساس امنیت شهروندان موجب بالا رفتن آسایش و ارتقای سطح کیفی زندگی آن‌ها می‌شود؛ اما بخشی از امنیت شهروندان مربوط به ویژگی‌های فضایی استقرار است. امنیت قضایی در واقع به شرایط امنی اشاره دارد که به‌واسطه چینش فضایی عناصر در یک فضا، قرارگیری اجزاء، زیرساخت‌ها و خدمات و در

کنار آن‌ها عملکرد رفتاری انسان‌ها در برابر این چیدمان معنا می‌یابد. به عبارتی دیگر در این نوع امنیت، فضا با تمامی عناصر و همچنین به واسطه هویتش، در حس تعلق شهروندی نقش اجرا می‌کند. فضا با خصایصی نظیر تکرار مناظر آشنا، در قالب مبلمان شهری با سبک‌های آشنا نظیر نیمکت‌ها و سطل‌ها، کیوسک‌های تلفن و پناهگاه‌های اتوبوس و نظایر آن که از جمله عناصر الحاقی به محیط محسوب می‌شوند، می‌تواند دست‌یافتنی شود (بورتن و میشل^۱، ۲۰۰۶، ص ۷۶).

کیفیت زندگی

در طول سه دهه اخیر، کیفیت زندگی، به عنوان جانشینی برای رفاه مادی، به اصلی‌ترین هدف اجتماعی کشورهای مختلف تبدیل شده است (سالاری سردری و همکاران، ۱۳۹۳، ص ۵۴)؛ و به یکی از مشخصه‌های جامعه معاصر نیز تبدیل شده است (پاسیون^۲، ۲۰۰۳، ص ۱۹). کیفیت زندگی مفهومی چندبعدی و ذهنی است که در برگزیده ابعادی همچون سلامت روانی، سلامت بدنی، شرایط اقتصادی، باورهای شخصی و تعامل با محیط است (سازمان بهداشت جهانی، ۱۹۹۶)؛ بعلاوه «سالا»^۳ (۱۹۹۴)، «سینتیا»^۴ (۱۹۹۸)، «ایزنگ»^۵ (۱۹۹۸) و «ایوانز»^۶ و «کوپ»^۷ (۱۹۷۹) نیز کیفیت زندگی را به صورت رضایت فرد از مجموع جنبه‌های زندگی از جمله جنبه‌های روانی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، معنوی و جنسی تعریف کرده‌اند (حاتمی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۰). کیفیت زندگی مفهومی است بسیار انتزاعی که نمی‌توان برای آن تعریفی جامع و مانع ارائه داد (ماجدی و لهسایی‌زاده، ۱۳۸۵). به‌طور کلی، تعریف مفهومی این عبارت چندان ساده نیست، ولی برحسب نیاز، می‌توان برای آن تعاریف عملیاتی ارائه کرد. کیفیت زندگی در برنامه‌ریزی توسعه اجتماعی و مباحث اقتصاد نوین مطرح شده و جایگاه ویژه‌ای یافته است. دولت‌ها در سطح

1 - John e.morrz

2- Pacione

3- sala

4- cyntia

5- eysenck

6- evanse

7- cope

ملی و محلی و نیز مؤسسات گوناگون در زمینه سنجش و شاخص‌سازی آن کار می‌کنند و شاخص‌های متعددی برای سنجش آن معرفی شده است. در ادبیات مربوط به کیفیت زندگی، تعاریف گوناگونی ارائه شده است:

جدول شماره (۱). تعاریف مختلف کیفیت زندگی.

تعریف «کیفیت زندگی»	محقق
میزان رفاه افراد و گروه‌ها در شرایط اجتماعی و اقتصادی عمومی.	(مولر ^۱ ، ۱۹۸۲)
ادراک فردی از وضعیت زندگی در متن نظام‌های فرهنگی و ارزشی جامعه و در ارتباط با اهداف، انتظارات، استانداردها، علایق و نگرانی‌های فرد.	گروه کیفیت زندگی سازمان بهداشت جهانی ^۲ (۱۹۹۳)
به‌طور کلی وضعیت محیطی که مردم در آن زندگی می‌کنند، مانند کیفیت مسکن و نیز برخی صفات و ویژگی‌های خود مردم مانند سلامت و دسترسی را شامل می‌شود.	پسیون (۱۹۹۵)
میزان برخورداری فرد، البته نه فقط برخورداری از چیزهایی که به دست آورده، بلکه از تمام گزینه‌هایی که فرصت انتخاب آن‌ها را دارد. به بیان دیگر، کیفیت زندگی به آزادی برای رسیدن و نرسیدن به موفقیت است که فرد در مقایسه با دیگران دارد.	مک گرگور ^۳
ساختاری چندبعدی شامل قلمروهای مادی، احساسی، روانی، اجتماعی.	جنز ^۴ (۲۰۰۴)
اصطلاحی که بر کیفیت کلی زندگی افراد و نه فقط بر برخی از قلمروهای زندگی دلالت می‌کند و از این رو، اگر کیفیت زندگی به اجزای مختلف تقسیم شود، باید اجزای آن را در مجموع یک ساختار کلی به نام کیفیت زندگی نمایش دهد.	هاگرتی و همکاران ^۵ (۲۰۰۴)
کیفیت زندگی مفهومی بسیار ذهنی و شخصی است که معمولاً بر پایه خوشحالی و رضایت فرد با عواملی که روی رفاه اجتماعی، جسمی و عملکرد وی تأثیر می‌گذارد.	ویستند ^۶ (۱۹۸۵)
کیفیت زندگی میزان واقعی رفاه تجربه شده به وسیله افراد و گروه‌ها تحت شرایط اجتماعی و اقتصادی عمومی است.	مولر و اسچلمبر ^۷ (۱۹۸۳)
کیفیت زندگی، زندگی راحت و دسترسی به نیازهای اساسی در محیطی شهری است.	ایزر ^۸ (۲۰۰۴)

منبع. حاتمی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۲۲۳.

- 1- Moller
- 2- WHOQL Group
- 3- Mac Grrgor
- 4-Jance
- 5-Hagerty et al
- 6-Winsted
- 7-Schlemmer and Moller
- 8-Eiser

چارچوب نظری تأثیر کیفیت زندگی و احساس امنیت اجتماعی

چارچوب نظری یک الگوی مفهومی مبتنی بر روابط نظری بین عوامل دارای اهمیت در خصوص موضوع پژوهش است و پس از بررسی پیشینه پژوهش در حیطه مسئله پژوهش مورد مذاقه قرار می‌گیرد. با توجه به تعاریف ذکر شده و پیشینه پژوهش به بررسی مهم‌ترین رویکردها و نظریه‌های مطرح شده در رابطه با قلمرو پژوهش برای تدوین مدل نظری می‌پردازیم.

برخی از پژوهشگران کیفیت زندگی را با رویکردی عینی تعریف کرده و موارد آشکار و مرتبط با معیارهای زندگی از جمله سلامت جسمی، شرایط شخصی (ثروت، شرایط زندگی و ...)، ارتباطات اجتماعی، اقدامات شغلی یا دیگر عوامل اجتماعی و اقتصادی را با کیفیت زندگی معادل دانسته‌اند (لئو^۱، ۱۹۷۴؛ موریس^۲، ۱۹۷۹؛ ویلیامز^۳، ۱۹۷۹، ۱۹۸۵ به نقل از لئو، ۲۰۰۶). در مقابل این رویکرد، رویکرد دیگری به نام رویکرد ذهنی وجود دارد که کیفیت زندگی را مترادف با شادی یا رضایت فرد در نظر می‌گیرد و بر عوامل شناختی در ارزیابی کیفیت زندگی تأکید دارد (کمپبل^۴، ۱۹۸۰؛ نوردنفلت^۵، ۱۹۹۳ به نقل از لئو، ۲۰۰۶). بین دو رویکرد عینی و ذهنی، رویکرد جدیدی با نام رویکرد کل‌نگر وجود دارد (حاتمی‌نژاد، ۱۳۹۰، ص ۲۳۵) که نظریه‌پردازان این رویکرد معتقد هستند کیفیت زندگی همانند خود زندگی، مفهومی پیچیده و چندبعدی است و در بررسی آن هر دو مؤلفه عینی و ذهنی را مدنظر قرار می‌دهند. در حال حاضر کیفیت زندگی به‌عنوان یکی از شاخص‌های کلیدی معمول در مطالعات بهداشتی در نظر گرفته می‌شود. «میتار» معتقد است هر گروهی که سطح کیفیت زندگی بالاتری داشته باشد، از امنیت بیشتری نسبت به سایر گروه‌ها برخوردار است؛ و با ارائه معادله سیستماتیک، متغیرهای فناوری، فضا، اطلاعات، جمعیت و سطح کیفیت زندگی را بر سطح امنیت اجتماعی تأثیرگذار می‌داند. پس انتظار نظری، آن است که با افزایش میزان کیفیت زندگی افراد، میزان

1-Liu

2-Morris

3-Williams

4-Campelle

5-Nrdenfelt

احساس امنیت اجتماعی آن‌ها نیز بیشتر می‌شود (فیتز پاتریک، ۱۳۸۱، ص ۲۳). معمولاً کیفیت زندگی مترادف با رفاه، امکانات، رضایت زندگی، شکوفایی، تحقق نیازها، قدرت زندگی، فقر انسانی، استانداردهای زندگی و توسعه به کار می‌رود (ام‌سی‌گلیواری^۱، ۲۰۰۷، ص ۳۶). «اینگلهارت» درباره کیفیت زندگی می‌گوید: «هر چه ارضای نیاز شخص از احساس امنیت بالاتر باشد، رضایت وی از زندگی بیشتر خواهد بود. هر چند امنیت ابعاد متعددی دارد، به نظر او امنیت از نظر اقتصادی بیشتر از هر عامل دیگری رضایت افراد را متأثر می‌سازد. ارتقای سطح کیفی زندگی مردم، احساس عمومی رضایت از زندگی را در جامعه افزایش داده و به تدریج باعث پدید آمدن یک هنجار نسبتاً عالی می‌شود» (اینگلهارت، ۱۳۷۳، ص ۷۵)؛ بنابراین وجود کیفیت زندگی زمینه را برای ایجاد احساس امنیت اجتماعی فراهم می‌کند. از طرفی دیگر احساس امنیت از جمله نیازهای اساسی، حیاتی و دائمی جوامع است، بدین ترتیب ایجاد، حفظ و گسترش آن از اهداف، وظایف و ارزش‌های بنیادین دولت‌ها است. احساس امنیت جزئی جدانشدنی از افکار عمومی و نگرش جامعه به امنیت است، به عبارت دیگر احساس امنیت بعد ذهنی امنیت می‌باشد. بدین ترتیب الزاماً باید برخی از مباحث نظری مربوط به امنیت بیان شود. در بیان ابعاد نظری و مفهومی امنیت ملاحظه شد که دیدگاه‌های متفاوتی در این زمینه وجود دارد. چهار نوع امنیت مختلف مطرح است: امنیت یکایک شهروندان، امنیت ملت، امنیت رژیم و امنیت دولت (تریف، ۱۳۸۳، ص ۴۶). در این پژوهش از مراجع امنیت، امنیت یکایک شهروندان مدنظر است. اندیشمندان امنیت را به سه سطح امنیت ملی، امنیت عمومی و امنیت داخلی تقسیم می‌کنند و این تقسیم‌بندی به معنی استقلال و یا عدم وابستگی این سه سطح از همدیگر نیست؛ چراکه این سه سطح در تحلیل سیستمی و در رابطه‌ای چندبعدی مرزهای مشترکی با هم دارند. احساس امنیت مفهوم چندبعدی است و در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف به گونه‌های متفاوت ظهور می‌یابد. منابع تأمین‌کننده احساس امنیت نیز برای افراد و گروه‌های مختلف جامعه

متفاوت از همدیگر است و این منابع در سه سطح کلان، میانی و خرد اثرگذار است. آنچه می‌توان نتیجه‌گیری کرد این است که احساس امنیت در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف به گونه‌های متفاوت ظهور می‌یابد (حسینی‌نثار و قاسمی، ۱۳۹۱، ص ۲۶).

بر اساس تدقیق نظری ارائه شده می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری کرد که کیفیت زندگی یکی از مهم‌ترین متغیرهای مرتبط با توسعه اجتماعی بشمار می‌رود که رابطه مستقیمی با احساس امنیت اجتماعی در جامعه دارد و شامل (۵) بعد احساس امنیت مالی (تضمین دارایی‌های افراد از سرقت و دزدی)، احساس امنیت جانی (احساس تضمین جسم و جان افراد از خطر و موانع ادامه حیات فرد)، احساس امنیت شغلی (شرایطی فرد احساس از دست دادن شغل خود دارد)، احساس امنیت انتظامی (کمک و امداد به موقع پلیس در مواقع نیاز) و احساس امنیت اخلاقی (تضمین اصول و الگوی اخلاقی در روابط و مناسبات افراد) است. بدین‌سان؛ این پژوهش با توجه به مجموع ادبیات تجربی، مبانی نظری، تعیین ابعاد کیفیت زندگی و احساس امنیت، مدل نظری پژوهش، برابر شکل شماره (۲) ترسیم می‌شود.

شکل شماره (۲). مدل نظری پژوهش.

روش‌شناسی

روش این پژوهش، از نوع توصیفی-تبیینی و تکنیک آن پیمایش و ابزار آن نیز پرسش‌نامه است و برای تحلیل از روش تحلیل کمی استفاده شد. جمعیت

آماری این پژوهش شامل شهروندان تهرانی بالای (۱۸) سال است. بر اساس آمار، در سال (۱۳۹۵)، جمعیت (۱۸) سال به بالای شهر تهران (۷۱۶۵۰۷۱) نفر است. در این پژوهش تعداد جامعه نمونه با روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای با فرمول کوکران انتخاب و مورد مصاحبه قرار گرفتند. برای تعیین حجم نمونه، با بهره‌گیری از روش کوکران (۶۰۵) نفر انتخاب و از هر محله (۶۰) نفر بدون توجه به حجم جمعیتی محلات ده‌گانه شهر تهران استفاده شد و از هر خوشه یک محله و از هر محله بلوک‌هایی انتخاب و با روش نمونه‌گیری تصادفی به صورت حضوری پرسش‌نامه‌ها تکمیل شد. در این پژوهش ابتدا محلات شهر با توجه به برخی از ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی و ... به ده خوشه تقسیم‌بندی شده‌اند. داده‌های جمعیت شناختی حاصل از توزیع و گردآوری پرسش‌نامه‌ها در دو بخش توصیفی و استنباطی مورد تحلیل قرار گرفت و داده‌ها به نرم‌افزار «اس‌پی‌اس‌اس» وارد شد. با توجه به اینکه متغیرهای پژوهش در سطح سنجش فاصله‌ای هستند و توزیع مقادیر متغیرها نرمال است، برای آزمون فرضیه‌ها از ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون استفاده شده است.

جدول شماره (۲). گویه‌ها سنجش پژوهش.

متغیر	نظریه پردازان	شاخص	گویه‌های سنجش
کیفیت زندگی (مستقل)	مولر پسیون مک گرگور کالمن هاگرتی	سلامت روانی	مصرف نکردن داروی آرام‌بخش، نداشتن بیماری، لذت بردن از زندگی و ...
		سلامت جسمانی	چاقی غیر ارثی، استفاده از الکل، داشتن انرژی برای کارهای روزانه و ...
		رضایت از محیط	تمایل به ادامه زندگی در محله، احتمال پیشنهاد زندگی به دیگران و ...
		احساس برابری جنسیتی	ارزش برابر بین دو جنسیت در جامعه، رعایت برابری بین دو جنسیت و ...
		دسترسی به خدمات	دسترسی به فضاهای سبز، رضایت از سرعت و هزینه اینترنت و ...
		مشارکت اجتماعی	انجمن‌های بسیج، مذهبی و خیریه، حزب سازمان غیردولتی، انجمن اولیا و مربیان، پیگیری از سازمان‌های دولتی و ...
		مشارکت اجتماعی	تمایل فرد به مشارکت، احساس مفید بودن در مشارکت گذشته خود، احساس حمایت و تمایل مقامات دولتی به مشارکت فرد، مراقبت از منزل و فرزند همسایه و ...

متغیر	نظریه پردازان	شاخص	گویه‌های سنجش
احساس امنیت (وابسته)	والتر لیپمن	جانی	فرستادن فرزند به تنهایی به مدرسه در مسیر طولانی، تردد با ماشین مسافرکشی شخصی، در شب، قدم زدن در مسیر خلوت، تنها ماندن خانه در شب.
	پیتریم سوروکین	مالی	خالی گذاشتن منزل مسکونی به مدت چند روز، نداشتن دزدگیر وسایل اقدامات امنیتی، ترک و رها کردن اتومبیل در خیابان علی‌رغم اقدامات امنیتی.
	دوتوکویل	شغلی	نداشتن هراس از دست دادن شغل، اطمینان از ارتقاء در شغل و موقعیت کاری بهتر، نداشتن نگرانی از رقابت‌های سالم شغلی، اطمینان از ثبات شغلی.
	باری بوزان	اخلاقی	سپردن سرمایه به فرد دیگری برای سرمایه‌گذاری، برقراری ارتباط دوستی با افراد غریبه، دعوت افراد غریبه به منزل، انجام معاملات مهم به تنهایی.
	لیوتار	انتظامی	رسیدن پلیس (۱۱۰) به صحنه تصادف، کمک و امداد پلیس‌راه به مسافران در جاده، برخورد ناشایست پلیس با مردم، تأخیر در امداد پلیس‌راه به مسافران در جاده.
	پارسونز		
گیدنز			
یورن چارلز			
جانسون			

منبع: پژوهش حاضر، ۱۴۰۰.

اعتبار^۱ و پایایی^۲

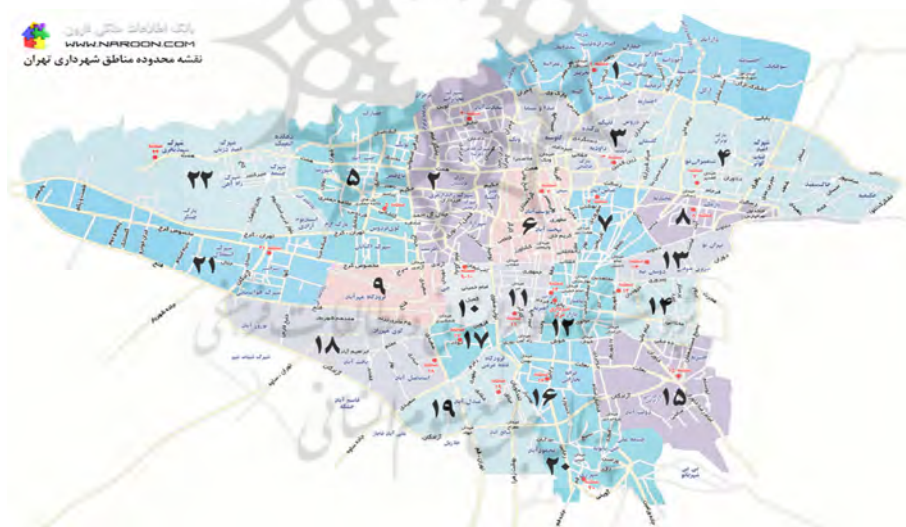
برای تعیین اعتبار اندازه‌گیری پرسش‌نامه به سه صورت عمل شده است. یکی از آن روش‌ها اعتبار محتوا یا همان قضاوت داوران و نظر کارشناسان و متخصصان و سپس استفاده از نظر اساتید محترم راهنما و مشاور و در آخر گویه‌ها با مبانی نظری پژوهش انطباق داده شده است. برای تعیین پایایی پرسش‌نامه بهترین روش، استفاده از آلفای کرونباخ است. پایایی پرسش‌های پرسش‌نامه در این پژوهش بر اساس آلفای کرونباخ، پس از بررسی توسط نرم‌افزار «اس‌پی‌اس‌اس» در جداول شماره زیر آمده است.

جدول شماره (۳). اعتبار شاخص‌های پژوهش.

ردیف	شاخص	تعداد گویه‌ها	مقدار آن‌ها
۱	کیفیت زندگی	۴۱	۰/۹۲۵
۲	احساس امنیت	۲۰	
	کل	۶۱	

قلمرو پژوهش

محدوده مکانی پژوهش حاضر شهر تهران بوده است. شهر تهران با وسعتی حدود (۱۲۰۹۸۱) کیلومترمربع بر اساس داده‌های آماری حدود (۱۲۸۰۰۰۰۰) نفر جمعیت را در خود جای داده است. شهر تهران دارای (۲۲) منطقه، (۱۳۴) ناحیه و (۳۷۰) محله است. مختصات جغرافیایی این منطقه در (۵۱) درجه و (۲) دقیقه تا (۵۱) درجه و (۳۶) دقیقه طول شرقی و (۳۵) درجه و (۳۴) دقیقه تا (۳۵) درجه و (۵۰) دقیقه عرض شمالی قرار گرفته است و ارتفاع آن از (۲۰۰۰) متر در مرتفع‌ترین نقاط شمال تا (۱۲۰۰) متر در مرکز و (۱۰۵۰) متر در جنوب متغیر است. شهر تهران از شمال به شهرستان‌های کرج و شمیرانات، از شرق به شهرستان دماوند، از جنوب به شهرستان‌های پاکدشت، قرچک و ورامین و ری و اسلامشهر و از غرب به شهرستان‌های قدس، شهریار و استان البرز محدود می‌شود. مشخصات شهر تهران به تفکیک مناطق (۲۲) گانه آن، در نقشه زیر مشخص شده است:

شکل شماره (۳). نقشه محدوده مناطق شهر تهران به تفکیک مناطق ۲۲ گانه.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی:

نتایج حاصل از سنجش جنسیت حاکی از این است که بیش از نیمی از کل پاسخگویان مورد مطالعه یعنی (۵۴) درصد مرد و مابقی (۴۶) درصد زن هستند. (۵۴) درصد پاسخگویان متأهل، (۳۰) درصد مجرد، (۸) درصد نیز مطعنه و (۸) درصد مابقی نیز همسر فوت شده هستند. قریب به یک سوم پاسخگویان (۱۸۴ نفر معادل ۳۰٫۹ درصد) دارای تحصیلات دیپلم هستند. در رتبه دوم پاسخگویان با تحصیلات فوق لیسانس با (۱۶٫۵) درصد و کمترین نسبت تحصیلاتی پاسخگویان (کمتر از ۱ درصد) تحصیلات سطح عالی حوزوی را به خود اختصاص داده‌اند. وضعیت شغلی (۶۷) درصد از پاسخگویان شاغل و (۳۳) درصد مابقی نیز فاقد شغل هستند. در بین پاسخگویان شاغل، قریب به نیمی از آن‌ها (۴۹ درصد) در بخش دولتی مشغول به فعالیت هستند. بیشتر آن‌ها از نظر نوع شغلی، کاسب (۲۱ درصد)، استاد دانشگاه (۹ درصد) و کارگر (۵ درصد) می‌باشند. اکثریت پاسخگویان مورد مطالعه (۴۸٫۶ درصد) فارس هستند. (۷۸ درصد) پاسخگویان دارای مذهب تشیع، (۱۰ درصد) اهل تسنن و مابقی جزء سایر اقلیت‌های دینی هستند. افرادی که درآمد ماهیانه خانواده آن‌ها بین یا بالاتر از (۴) میلیون تومان است، بیشترین فراوانی (۴۸ درصد) و افرادی که درآمد ماهیانه خانواده آن‌ها بیت (۱ تا ۲) میلیون تومان است، کمترین فراوانی (۹ درصد) را به خود اختصاص داده‌اند.

توصیف متغیرهای پژوهش

جدول شماره (۴). آماره‌های توصیفی مربوط به متغیرهای مستقل و وابسته.

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	شاخص	میانگین	انحراف استاندارد
کیفیت زندگی (مستقل)			سلامت روانی	۲٫۵۲	۰٫۴۷۴
			سلامت جسمانی	۲٫۴۲	۰٫۷۲
			رضایت از محیط زندگی	۳٫۲	۰٫۶۳۹
		۰٫۳۷۷	احساس برابری جنسیتی	۲٫۴۹	۰٫۹۰۷
		۲٫۶۴	دسترسی به خدمات	۲٫۹۸	۰٫۵۳۵
			مشارکت اجتماعی	۲٫۹۳	۰٫۵۸۶

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	شاخص	میانگین	انحراف استاندارد
احساس امنیت (وابسته)			جانی	۱,۹۷	۰,۸۷۹
			مالی	۱,۹۳	۰,۸۹۹
		۰,۶۸۰	شغلی	۲,۲۵	۰,۸۳۶
		۲,۰۹	اخلاقی	۲,۰۲	۰,۸۵۷
			انتظامی	۲,۲۷	۰,۷۹۱

منبع. پژوهش حاضر، ۱۴۰۰.

همان طوری که از داده‌های جدول بر می‌آید بیشترین میانگین متعلق به متغیر رضایت از محیط زندگی (۳,۲) از ۵ (طیف لیکرت) است و پس از آن به ترتیب متغیرهای دسترسی به خدمات با میانگین (۲,۹۸)، مشارکت اجتماعی با میانگین (۲,۹۳)، متغیرهای کیفیت زندگی کل با میانگین (۲,۶۴)، احساس برابری جنسیتی با میانگین (۲,۵۹)، سلامت روانی با میانگین (۲,۵۲)، سلامت جسمانی با میانگین (۲,۴۲)، احساس امنیت انتظامی با میانگین (۲,۲۷)، احساس امنیت شغلی با میانگین (۲,۲۵) و متغیرهای احساس امنیت اجتماعی کل با میانگین (۲,۰۹) از (۵) در مراتب بعدی قرار دارند. کمترین میانگین نیز متعلق به متغیر احساس امنیت مالی به میزان (۱,۹۳) از (۵) است.

آمار استنباطی

آزمون فرضیه‌ها:

برای آزمون فرضیه‌ها، از آزمون‌های پارامتریک (همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی) استفاده کرده‌ایم. از این رو ابتدا برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش، آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شد و متغیر مستقل کیفیت زندگی ($Z = ۰.۹۲۳$) و ($\text{sig}: ۰,۴۸۷$) و (ب) احساس امنیت ($Z = ۰.۹۲۳$) و ($\text{sig}: ۰,۴۸۷$) به دست آمد که سطح معنی‌داری همه متغیرهای پژوهش بزرگ‌تر از (۰,۰۵) است؛ پس می‌توان گفت که توزیع داده‌های مربوط به متغیرها نرمال است. از این رو برای بررسی فرضیه‌های پژوهش آزمون‌های پارامتریک استفاده شده است. در ادامه به بررسی فرضیه‌های پژوهش می‌پردازیم:

فرضیه اول: بین کیفیت زندگی و احساس امنیت در کلان شهر تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره (۵). بررسی میزان همبستگی بین متغیر کیفیت زندگی و احساس امنیت اجتماعی.

متغیرها	تعداد پاسخگویان	ضریب همبستگی پیرسون (R)	معناداری (sig)
کیفیت زندگی احساس امنیت اجتماعی	۶۰۵	۰/۵۷۴	۰/۰۰۱

مطابق جدول بالا با توجه به اینکه سطح معناداری برابر با (۰/۰۰۰) و مقدار T پیرسون برابر با (۰/۵۷۴) مؤید این مطلب است که شدت رابطه بین دو متغیر در حد بالایی است، می توان نتیجه گرفت که بین کیفیت زندگی و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. بدین معنا که با بهبود کیفیت زندگی، میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان نیز افزایش خواهد یافت.

فرضیه دوم: بین سلامت جسمانی و احساس امنیت در کلان شهر تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره (۶). بررسی میزان همبستگی بین متغیر سلامت جسمانی و احساس امنیت اجتماعی.

متغیرها	تعداد پاسخگویان	ضریب همبستگی پیرسون (R)	معناداری (sig)
سلامت جسمانی احساس امنیت اجتماعی	۶۰۵	۰/۲۵۱	۰/۰۰۱

مطابق جدول بالا با توجه به اینکه سطح معناداری برابر با (۰/۰۰۰) و مقدار T پیرسون برابر با (۰/۲۵۱) است؛ مؤید این مطلب است که شدت رابطه بین دو متغیر در حد پایینی است. می توان نتیجه گرفت که بین سلامت جسمانی و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. بدین معنا که با بهبود سلامت جسمانی میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان نیز افزایش خواهد یافت.

فرضیه سوم: بین رضایت از محیط زندگی و احساس امنیت در کلان شهر تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره (۷). بررسی میزان همبستگی بین رضایت از محیط زندگی و احساس امنیت اجتماعی.

متغیرها	تعداد پاسخگویان	ضریب همبستگی پیرسون (R)	معناداری (sig)
رضایت از محیط زندگی احساس امنیت اجتماعی	۶۰۵	-۰/۲۱۳	۰/۰۰۳

مطابق جدول بالا سطح معناداری برابر با (۰,۰۰۰) و مقدار I^2 پیرسون برابر با (-۰/۲۱۳)، مؤید این مطلب است که شدت رابطه بین دو متغیر در حد ضعیفی است، می‌توان نتیجه گرفت که بین رضایت از محیط زندگی و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود ندارد. بدین معنا که با بهبود رضایت از محیط زندگی میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان نیز افزایش خواهد یافت.

فرضیه چهارم: بین متغیر سلامت روانی و احساس امنیت اجتماعی در کلان‌شهر تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره (۸). بررسی میزان همبستگی بین متغیر سلامت روانی و احساس امنیت اجتماعی.

متغیرها	تعداد پاسخگویان	ضریب همبستگی پیرسون (R)	معناداری (sig)
سلامت روانی احساس امنیت اجتماعی	۶۰۵	۰/۴۰۰	۰/۰۰۲

مطابق جدول بالا سطح معناداری برابر با (۰,۰۰۰) و مقدار I^2 پیرسون برابر با (۰,۴۰۰)، مؤید این مطلب است که شدت رابطه بین دو متغیر در حد بالایی است، پس می‌توان نتیجه گرفت که بین سلامت روانی و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. بدین معنا که با بهبود سلامت روانی میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان نیز افزایش خواهد یافت.

فرضیه پنجم: بین متغیر دسترسی به خدمات شهروندان و احساس امنیت اجتماعی در کلان‌شهر تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره (۹). بررسی میزان همبستگی بین دسترسی به خدمات شهروندان تهرانی و احساس امنیت اجتماعی.

متغیرها	تعداد پاسخگویان	ضریب همبستگی پیرسون (R)	معناداری (sig)
دسترسی به خدمات احساس امنیت اجتماعی	۶۰۵	۰/۱۴۸	۰/۰۰۱

مطابق جدول بالا با توجه به اینکه سطح معناداری برابر با (۰/۰۰۰۰) و مقدار T پیرسون برابر با (۰/۱۴۸) است، نشان می‌دهد که شدت رابطه بین دو متغیر در حد پایینی است، می‌توان نتیجه گرفت که بین دسترسی به خدمات شهروندان تهرانی و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. بدین معنا که با بهبود دسترسی به خدمات شهروندان تهرانی، میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان نیز افزایش خواهد یافت.

فرضیه ششم: بین متغیر احساس برابری جنسیتی و احساس امنیت اجتماعی در کلان‌شهر تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره (۱۰). بررسی میزان همبستگی بین احساس برابری جنسیتی و احساس امنیت اجتماعی.

متغیرها	تعداد پاسخگویان	ضریب همبستگی پیرسون (R)	معناداری (sig)
احساس برابری جنسیتی احساس امنیت اجتماعی	۶۰۵	۰/۵۱۴	۰/۰۰۱

مطابق جدول بالا با توجه به اینکه سطح معناداری برابر با (۰/۰۰۰۰) و مقدار T پیرسون برابر با (۰/۵۱۴) است، مؤید این مطلب است که شدت رابطه بین دو متغیر در حد بالایی است و می‌توان نتیجه گرفت که بین احساس برابری جنسیتی و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. بدین معنا که با بهبود احساس برابری جنسیتی، میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان نیز افزایش خواهد یافت.

فرضیه هفتم: بین متغیر مشارکت اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در کلان‌شهر تهران رابطه وجود دارد.

جدول شماره (۱۱). بررسی میزان همبستگی بین مشارکت اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی.

متغیرها	تعداد پاسخگویان	ضریب همبستگی پیرسون (R)	معناداری (sig)
مشارکت اجتماعی احساس امنیت اجتماعی	۶۰۵	۰/۵۲۹	۰/۰۰۳

مطابق جدول بالا سطح معناداری برابر با (۰/۰۰۰) و مقدار T پیرسون برابر با (۰/۵۲۹) مؤید این مطلب است که شدت رابطه بین دو متغیر در حد بالایی است، می‌توان نتیجه گرفت که بین مشارکت اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. بدین معنا که با بهبود مشارکت اجتماعی میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان نیز افزایش خواهد یافت.

برآورد مدل پیش‌بینی (رگرسیون)

جدول شماره (۱۲). متغیرهای وارد شده در مدل متغیرهای حذف شده مدل رگرسیونی.

متغیرهای وارد شده در مدل	متغیرهای حذف شده مدل روش رگرسیونی
مشارکت اجتماعی، سلامت جسمانی، دسترسی به خدمات، رضایت از محیط زندگی، سلامت روانی، احساس برابری جنسیتی	- enter

نتایج جدول بالا نشان می‌دهد که کلیه متغیرهای کیفیت زندگی شرایط لازم برای ورود به معادله را داشته‌اند.

جدول شماره (۱۳). ضریب تعیین شده پردازش رگرسیونی.

ضریب	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل	خطای استاندارد برآورد
۰/۶۷۲	۰/۴۵۲	۰/۴۴۷	۰/۵۰۶۲۴

بر اساس جدول بالا، ضریب همبستگی متغیرهای سلامت جسمانی، سلامت روانی، دسترسی به خدمات، رضایت از محیط زندگی، احساس برابری جنسیتی و مشارکت اجتماعی برابر (۰/۶۷۲) و مجذور آن یعنی ضریب تعیین $R^2 = ۰/۴۴۷$ است؛ به عبارتی دیگر در حالت تعدیل یافته (۰/۴۴۷) درصد از واریانس متغیر احساس امنیت اجتماعی توسط متغیرهای مذکور پیش‌بینی می‌شود.

جدول شماره (۱۴). تحلیل واریانس پردازش رگرسیونی.

سطح معناداری	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	
		۲۱,۰۷۱	۶	۱۲۶,۴۲۴	رگرسیون
۰,۰۰۰	۸۲,۲۱۶	۰,۲۵۶	۵۹۸	۱۵۳,۲۵۷	باقیمانده
			۶۰۴	۲۷۹,۶۸۱	کل

در جدول شماره (۱۴)، مجموع مربعات، میانگین مربعات، درجات آزادی، مقدار آماره F (۸۲/۲۱۶) و همچنین سطح معناداری (۰/۰۰۰) نشان داده شده است. با توجه به مقدار سطح معناداری کمتر از (۰/۵)، می‌توان معنی‌داری رگرسیون را استنتاج کرد.

جدول شماره (۱۵). ضرایب مدل رگرسیون.

سطح معناداری	T	ضرایب	ضرایب غیراستاندارد		مدل
		استاندارد	خطای استاندارد	B	
		Beta			
۰,۴۸۸	۰,۶۹۴		۰,۱۶۹	۰,۱۱۷	(ثابت)
۰,۰۰۰	۱۰,۷۲۸	۰,۳۶۳	۰,۰۳۷	۰,۳۹۷	مشارکت اجتماعی
۰,۰۰۰	۳,۸۹۵	۰,۱۳۸	۰,۰۳۴	۰,۱۳۱	سلامت جسمانی
۰,۸۰۴	۰,۲۴۸	۰,۰۰۸	۰,۰۴۱	۰,۰۰۱	دسترسی به خدمات
۰,۱۵۹	۱۴۱۱-	-۰,۰۴۴	۰,۰۳۳	-۰,۰۴۷	رضایت از محیط زندگی
۰,۰۴۹	۱,۸۲	۰,۰۷۲	۰,۰۵۷	۰,۱۰۴	سلامت روانی
۰,۰۰۰	۱۰,۶۰۴	۰,۳۵۳	۰,۰۲۵	۰,۲۶۵	احساس برابری جنسیتی

بر اساس جدول بالا ضرایب رگرسیون برای متغیرهای مشارکت اجتماعی (۰/۳۹۷)، مقدار خطای استاندارد (۰/۱۶۹) و ضریب استاندارد (۰/۳۶۳) به دست آمده است. با توجه به مقدار آماره T برابر (۰/۶۹۴)، سطح معناداری برابر (۰/۰۰۰) و کمتر از (۰/۰۵) به دست آمده است، می‌توان معنی‌داری ضریب متغیر مشارکت اجتماعی و تأثیر آن بر احساس امنیت اجتماعی در مناطق (۲۲) گانه کلان‌شهر تهران را تأیید کرد. برای متغیر سلامت جسمانی، سلامت روانی و

احساس برابری جنسیتی نیز چنین نتیجه‌ای حاصل شده است؛ ولی متغیرهای دسترسی به خدمات و رضایت از محیط زندگی عدم معناداری خود را نشان می‌دهند. در مجموع طبق ضرایب به‌دست‌آمده از میان متغیرهای مستقل متغیر مشارکت اجتماعی بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته دارد و (۳۶) درصد از تغییرات آن را تبیین می‌کند. دومین متغیر تأثیرگذار متغیر مستقل بر متغیر وابسته احساس برابری جنسیتی با (۳۵) درصد تغییرات است که در مجموع (۷۶) درصد از کل تغییرات متغیر وابسته به دو متغیر ذکرشده در این معادله بستگی دارد؛ به‌عبارت‌دیگر سایر متغیرهای مستقل باقی‌مانده کمتر از (۲۵) درصد از واریانس متغیر وابسته را برآورد می‌کنند.

نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر با توجه به نظریه‌های مطرح‌شده خط سیری دنبال می‌شود که بتواند پشتوانه نظری پژوهش را تثبیت کند. بدین منظور نظریه‌های «انگلهارت» و «میتار» مبنای چارچوب نظری برای این پژوهش، قرار گرفته‌اند. «انگلهارت» معتقد است ارتقای سطح کیفی زندگی مردم، احساس عمومی رضایت از زندگی را در جامعه افزایش داده و به تدریج باعث پدید آمدن یک هنجار نسبتاً عالی می‌شود. همچنین «میتار» بر این نظریه تأکید دارد هر گروهی که سطح کیفیت زندگی بالاتری داشته باشد، از امنیت بیشتری نسبت به سایر گروه‌ها برخوردار خواهد بود؛ و با ارائه معادله سیستماتیک، متغیرهای فناوری، فضا، اطلاعات، جمعیت و سطح کیفیت زندگی را بر سطح امنیت اجتماعی تأثیرگذار می‌داند.

بر اساس تدقیق نظری موصوف، یافته‌های این پژوهش بیانگر این نکته بود که بین کیفیت زندگی و احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان تهرانی رابطه معناداری وجود دارد. بدین معنا که با تجربه سطح بهتری از کیفیت زندگی شهری، میزان احساس امنیت اجتماعی شهروندان نیز افزایش می‌یابد؛ چراکه از جمله شاخصه‌های مهم امنیت اجتماعی در هر جامعه‌ای وجود میزان قابل قبولی از کیفیت زندگی شهری برای کلیه شهروندان است که در پرتو آن بتوانند

به فعالیت‌های روزمره‌شان بپردازند. نتایج آزمون همبستگی حاکی از آن است که بین متغیر کیفیت‌زندگی و احساس امنیت اجتماعی شهروندان رابطه وجود دارد؛ اما با بررسی دقیق‌تر نتایج شاخص‌های مختلف کیفیت‌زندگی نشان می‌دهد که رابطه بین متغیرهای مستقل کیفیت‌زندگی (۰/۵۷۴)، سلامت جسمانی (۰/۲۵۱)، رضایت از محیط (۰/۲۱۳)، سلامت روانی (۰/۶۳۸)، دسترسی به خدمات شهروندان (۰/۶۳۸)، احساس برابری جنسیتی (۰/۶۳۸) و مشارکت اجتماعی (۰/۶۳۸) با متغیر وابسته یعنی احساس امنیت اجتماعی سطح (۰/۰۱) معنی‌داری بوده، بدین معنی که با تجربه سطح بهتری از کیفیت‌زندگی، سلامت جسمانی رضایت از محیط، سلامت روانی، دسترسی به خدمات شهروندان، احساس برابری جنسیتی و مشارکت اجتماعی میزان احساس امنیت نیز افزایش می‌یابد و از طرفی دیگر نتایج تحلیل رگرسیونی رابطه کیفیت‌زندگی و احساس امنیت اجتماعی در کلان‌شهر تهران نشان می‌دهد متغیر مشارکت اجتماعی با میزان بتای برابر (۰/۳۹۷) و سطح معناداری برابر (۰/۰۰۰) و کمتر از (۰/۰۵) دارد، پس می‌توان معنی‌داری ضریب متغیر آن و تأثیر آن بر احساس امنیت اجتماعی در مناطق (۲۲) گانه کلان‌شهر تهران را تأیید کرد. همچنین برای متغیر سلامت جسمانی، سلامت روانی و احساس برابری جنسیتی نیز چنین نتیجه‌ای حاصل شده است. ولی متغیرهای دسترسی به خدمات و رضایت از محیط زندگی عدم معناداری خود را نشان می‌دهند. در مجموع طبق ضرایب به‌دست‌آمده از میان متغیرهای مستقل متغیر مشارکت اجتماعی بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته دارد و (۳۶) درصد از تغییرات آن را تبیین می‌کند؛ و دومین متغیر تأثیرگذار متغیر مستقل بر متغیر وابسته، احساس برابری جنسیتی با (۳۵) درصد تغییرات است که در مجموع (۷۶) درصد از کل تغییرات متغیر وابسته به دو متغیر ذکر شده در این معادله بستگی دارد؛ به عبارت دیگر سایر متغیرهای مستقل باقی‌مانده قریب به (۲۵) درصد از واریانس متغیر وابسته را برآورد می‌کنند. نتایج پژوهش حاضر، یافته‌های پژوهش‌های گذشته در این زمینه (محمدی و همکاران، ۱۳۹۵؛ جکسون و همکاران، ۲۰۲۱؛ ویلسون و دنجز، ۲۰۰۰؛ تیلور (۲۰۰۲)؛ حاتمی‌نژاد

و همکاران، ۱۳۹۰؛ (فیتزپاتریک، ۱۳۸۱، ص ۲۳) جانجانی و همکاران، ۱۳۹۳؛ حسین‌زاده و همکاران، ۱۳۹۳؛ پاوودی، ۲۰۰۵) را تأیید می‌کنند. آن‌ها در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسیده‌اند که بین کیفیت زندگی با امنیت اجتماعی، ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد و با ارتقای کیفیت زندگی، بهبودی امنیت اجتماعی را در پی خواهد داشت.

«محمدی و همکاران» (۱۳۹۵) معتقد هستند بین ابعاد مختلف کیفیت زندگی (سلامت جسمانی، روانی، روابط اجتماعی و محیطی) و شاخص کلی احساس امنیت اجتماعی ساکنان ارتباط معناداری وجود دارد. «جکسون و همکاران» (۲۰۲۱) نیز معتقدند عدم رفاه و کیفیت زندگی در برخی محلات، مانع از همکاری با پلیس می‌شود. نارضایتی شهروندان از امکانات زندگی، مشارکت و انسجام اجتماعی با سازمان‌ها را می‌کاهد. احساس امنیت زمینه ایمنی را برای افراد غیربومی فراهم می‌کند و باعث ارتقای سطح کیفیت زندگی آن‌ها می‌شود.

«ویلسون و دنجز» (۲۰۰۰) نیز اضافه می‌کنند ترس و ناامنی در طی زمان، تأثیرات مخرب و منفی بر کیفیت زندگی دارد و منجر به مراقبت و محافظت غیرضروری مردم از خودشان گشته و آن‌ها را از فعالیت‌های اجتماعی بازداشته و سطح بی‌اعتمادی به دیگران را افزایش می‌دهد. «تیلور» (۲۰۰۲) تلاش‌های انسان‌ها را در راستای ارتقای کیفیت زندگی و کسب رضایت همه‌جانبه از آن به‌عنوان محوری‌ترین مسئله در امر توسعه جوامع تعریف می‌کند؛ بنابراین شناخت مسائلی که می‌تواند کیفیت زندگی و سلامت افراد را تحت تأثیر خود قرار دهند، ضروری به نظر می‌رسد. سه عامل تهدیدکننده در جغرافیای زندگی در شهرها عبارت‌اند از: کاهش کیفیت زندگی محله‌ها، افزایش میزان جرم و افزایش حس ناامنی در میان ساکنان. «وایوانز»^۱ (۱۹۷۹) نیز کیفیت زندگی را به‌صورت رضایت فرد از مجموع جنبه‌های زندگی از جمله جنبه‌های روانی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، معنوی و جنسی تعریف کرده‌اند که تأثیر مستقیمی بر امنیت اجتماعی در سطح جامعه دارد (حاتمی‌نژاد و همکاران،

۱۳۹۰). کیفیت زندگی میزان واقعی رفاه تجربه شده به وسیله افراد و گروه‌ها تحت شرایط اجتماعی و اقتصادی عمومی است. کیفیت زندگی، زندگی راحت و دسترسی به نیازهای اساسی در محیطی شهری و زمینه‌ساز احساس امنیت است. بر اساس تدقیق نظری ارائه شده می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری کرد که کیفیت زندگی یکی از مهم‌ترین متغیرهای مرتبط با توسعه اجتماعی بشمار می‌رود و رابطه مستقیمی با احساس امنیت اجتماعی و (۵) بعد احساس امنیت مالی (تضمین دارایی‌های افراد از سرقت و دزدی)، احساس امنیت جانی (احساس تضمین جسم و جان افراد از خطر و موانع ادامه حیات فرد)، احساس امنیت شغلی (شرایطی فرد احساس از دست دادن شغل خود دارد)، احساس امنیت انتظامی (کمک و امداد به موقع پلیس در مواقع نیاز) و احساس امنیت اخلاقی (تضمین اصول و الگوی اخلاقی در روابط و مناسبات افراد) در جامعه دارد؛ بنابراین مطابق با نتایج پژوهش‌های نظری و پژوهشی در ارتباط با فرضیه رابطه کیفیت زندگی و احساس امنیت اجتماعی، نشان می‌دهد که این رابطه مانند شمشیر دو لبه است که هم تأثیر مثبت دارد و هم از خود تأثیر منفی به جای می‌گذارد. پژوهش حاضر نیز در ارتباط با این فرضیه مشاهده کرده که کیفیت زندگی بر احساس امنیت اجتماعی اثر مثبت و معناداری دارد.

پیشنهادها

- یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که از بین عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در پژوهش حاضر متغیر «مشارکت اجتماعی» بیشترین همبستگی را با متغیر احساس امنیت داشته است؛ بنابراین با توجه به رابطه بین این دو متغیر، معاونت اجتماعی ناجا و اداره آموزش‌های همگانی باید برنامه‌ها و آموزش‌های خود را به سمت افزایش مشارکت اجتماعی و فعال کردن شهروندان در جهت افزایش امنیت اجتماعی در محیط شهری هدایت کند؛

- طبق نتایج به دست آمده از پژوهش، هرچه سطح کیفیت زندگی مردم بیشتر باشد، میزان احساس امنیت اجتماعی مردم نیز افزایش خواهد یافت. در این زمینه پیشنهاد می شود برنامه ریزان فرهنگی و اجتماعی و سایر نهادهای مرتبط، با برنامه ریزی هدفمند و بهینه و با تقویت شاخص های عمده تأثیرگذار بر کیفیت زندگی به وجود آوردن زمینه هایی که بتواند شاخص های اصلی کیفیت زندگی اجتماعی از جمله: مشارکت اجتماعی، سلامت روانی و جسمانی مردم و ... در سطح جامعه را تضمین بخشند و در ارتقای سطح احساس امنیت اجتماعی شهروندان گام بردارند؛

- با توجه به تأثیرات مثبت شاخص کیفیت زندگی در شرایط و وضعیت اقتصادی جامعه، می توان با در نظر گرفتن کمک به ارتقای هر یک از شاخص های کیفیت زندگی، مؤلفه های خاصی از احساس امنیت اجتماعی از جمله (انتظامی و مالی) را ارتقاء بخشید.

سپاسگزاری

نگارندگان پژوهش، از نویسندگان و مترجمانی که مقالات و کتبشان در این پژوهش مورد مطالعه و استناد قرار گرفته و همچنین از همکاری عوامل اجرایی و علمی فصلنامه که با دیدگاه های ارزشمند خود بر غنای پژوهش افزودند، قدردانی می کنند.

تعارض منافع

این پژوهش که مستخرج از رساله دکتری است، هیچ گونه تعارض منافع حقیقی و حقوقی ندارد.

منابع

- اسدپور عهدیه؛ علی نودهی، مرتضی (۱۳۹۹). «عوامل اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی زنان شهری مورد مطالعه شهر بابل». فصلنامه انتظام اجتماعی، ۱۲ (۳)، صص ۹۷-۱۲۰. بازیابی از:
URL: <http://jpsd.hormozgan.ac.ir/article-۶۸-۱-fa.html>
- انگلهارت، رونالد (۱۳۷۳). «تحول فرهنگی در جوامع پیشرفته صنعتی، ترجمه مریم وتر». تهران: انتشارات کویر.
- بوزان، باری. (۱۳۷۸). «مردم دولت‌ها و هراس». ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- بیات، بهرام. (۱۳۸۷). «تبیین جامعه‌شناختی احساس امنیت در بین شهروندان تهرانی (با تأکید بر نقش پرداخت رسانه‌ای و سرمایه اجتماعی)». دانشنامه علوم اجتماعی. شماره (۳۵)؛ صص ۱۱۵-۱۳۲.
- ترابی، یوسف؛ گودرزی، آیت (۱۳۹۳). «ارزش‌ها و امنیت اجتماعی، فصلنامه دانش انتظامی»، ۶ (۲)، صص ۳۰-۴۶.
- حاتمی‌نژاد، حسین، پوراحمد، احمد، رجایی، عباس (۱۳۹۳). «تحلیل مکانی شاخص‌های کیفیت زندگی در شهر تهران». مجله پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۴ (۴)، صص ۲۹-۵۶.
- تریف، تری و دیگران (۱۳۸۳). «مطالعات امنیتی نوین». ترجمه علیرضا طیب و وحید بزرگی. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- حاتمی‌نژاد، حسین؛ منوچهری میان‌دوآب، ایوب؛ فرجی ملائی، امین؛ فرهادی، صامت (۱۳۹۰). «تحلیل کیفیت زندگی روستاهای ادغام‌شده در شهر (مطالعه موردی: شهر میان‌دوآب)». مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، شماره ۱۶، صص ۲۱۹-۲۴۳.
- حسین زاده، علی حسین؛ احمدی‌پور، طاهره؛ موالی زاده، الهه (۱۳۹۳). «بررسی رابطه بین احساس امنیت، پایگاه اجتماعی اقتصادی با کیفیت زندگی افراد (مورد مطالعه: جامعه شهری اهواز)». فصلنامه توسعه اجتماعی، ۹ (۱)، ص ۱۳.
- حسینی‌نثار، مجید؛ قاسمی، علی (۱۳۹۱). «بررسی احساس امنیت و عوامل مؤثر بر آن در کشور». مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس برنامه‌ریزی و مدیریت شهری. پژوهش منتشرشده در دومین همایش آسیب‌های اجتماعی در ایران. صص ۲۲-۳۵. بازیابی از:
URL: <https://www.civilica.com/Paper-URBANPLANING۴-URBANPLANING63-4=>

- جانجانی، پریسا؛ مؤمنی، خدا مراد؛ کرمی، جهانگیر (۱۳۹۳). «رابطه امنیت اجتماعی و سبک زندگی با کیفیت زندگی و شادکامی زنان شهر کرمانشاه». مجله تحقیقات بالینی در علوم پیراپزشکی، ۳ (۴)، صص ۲۴۷-۲۵۶؛
- دلاور، علی (۱۳۸۷). «هنجاریابی آزمون احساس امنیت و بررسی این احساس در سطح شهر تهران بزرگ». تهران: دفتر تحقیقات کاربردی معاونت طرح و برنامه و بودجه ناجا.
- رضوی، مجتبی؛ ساعی، محمدحسین (۱۳۹۰). «احساس ناامنی اجتماعی شهروندان تهرانی با تمرکز بر انتشار اخبار خشونت ساز». مطالعات فرهنگ و ارتباطات، سال (۱۲)، صص ۱۲۷-۱۶۰.
- سالاری سردری، فرضعلی؛ حیدری مقدم، مصطفی؛ سبحانی، نوبخت؛ عارفی، اعظم (۱۳۹۳). «بررسی مؤلفه‌های کیفیت زندگی در فضاها شهری (مطالعه موردی: شهر لامرد)». دو فصلنامه پژوهش‌های منظر شهر، ۱ (۲)، صص ۵۳-۶۲؛
- فیتزپاتریک، تونی (۱۳۸۱). «نظریه رفاه سیاست اجتماعی چیست؟، ترجمه هرمز همایون پور». چاپ اول. تهران: انتشار مشترک موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی و گام نو.
- لرنی، منوچهر (۱۳۸۳). «آسیب‌شناسی امنیت». تهران: انتشارات پیام پویا.
- عبدی، عباس (۱۳۹۰). «طرح فنی نمونه‌گیری نظرسنجی‌های شهری در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران». تهران: دفتر مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران.
- غفاری، غلامرضا؛ اوق، نازمحمد (۱۳۸۵). «سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی». مجله مطالعات اجتماعی ایران، ۱ (۱)، صص ۱۵۹-۱۹۹.
- ماجدی، سیدمسعود؛ لهسایی‌زاده، عبدالعلی (۱۳۸۵). «بررسی رابطه بین متغیرهای زمینه‌ای؛ سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی». فصلنامه روستا، ۹ (۴).
- مرکز آمار ایران (۱۳۹۵). «عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵».
- محمدی، جمال؛ علیزاده، جابر؛ رحیمی، حمزه؛ افشاری‌پور، علی (۱۳۹۵). «بررسی تأثیر سطح رضایت از کیفیت زندگی بر احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: روستا- شهر اصلاندوز)». پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، ۳ (۱۴)، صص ۲۱-۳۴. بازیابی از: URL: <https://dx.doi.org/22108/10/ssoss.2016.20959>
- موذن جامی، محمدهادی (۱۳۷۸). «مقدمه‌ای بر امنیت و مؤلفه‌های آن». مجله دانش انتظامی، شماره (۱). تهران: انتشارات تهران.
- مرادی، علی (۱۳۹۶). «بررسی نقش مشارکت شهروندان در تأمین احساس امنیت اجتماعی (مورد مطالعه شهر مبارکه)». فصلنامه پژوهش‌های انتظام اجتماعی، ۹ (۴)، صص ۱۳۹-۱۶۶.

- نصری، قدیر (۱۳۹۰). «درآمدی نظری بر امنیت جامعه‌ای (مفاهیم، مؤلفه‌ها و نظریه‌ها)». چاپ اول. تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- نویدنیا، منیژه (۱۳۸۵). «تحلیل رابطه امنیت اجتماعی و هویت ایرانی». فصلنامه تخصصی جامعه‌شناسی، ۲ (۳)، ص ۱۴۶.
- Burton, E, & Lynne, M. (2006) "Inclusive urban design, streets for life management", uk: architectural press, 35: 275-281.
- Carr, A.J. Thompson, P.W. Kirwan, J.R. (1996) "Quality of Life Measures", British Journal of Rheumatology.
- Eurofound (2012). Third European Quality of Life Survey - Quality of life in Europe: Impacts of the crisis". Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Liu, B. (2006). Quality of life indicators in U.S metropolitan areas: A statistical analysis, New York:Rutledge.
- McGillivray, M. (2007) Human Well-Being, Concept and Measurement, Palgrave MacMillan, New York.
- Pacione, Michael, (2003), Urban environmental quality and human wellbeing-a social geographical perspective, Landscape and Urban Planning, 65(1-2), 19-30
- Powdthavee, Nattavubh (2005) Unhappiness and Crime: Evidence from South Africa, *Economica*, Vol 72, PP 547–531f.
- Schlemmer, L. and Moller, V. (1983), "The shape of South African society and its challenges". *Social Indicators Research*, Vol. 41, No. 3, pp. 15–50.
- Taylor, Ralph B. (2002), *Breaking away from broken windows: Baltimore neighborhoods and the nationwide fight against crime, grime, fear, and decline*, Boulder, CO: Westview Press.